

Mistä löytyy pelastava oljenkorsi maataloudelle?

Maatalous on kriisissä. Monet asiantuntijat ja käytännön toimijat ovat asiasta yksimielisiä. Toisaalta, jos katsomme taaksepäin, aina on näyttänyt maataloudessa olevan joku asia huonosti: huonot hinnat, vaikeat markkinat tai huonot sää. Kuitenkin maataloutta on aina harjoitettu maassamme kriiseistä huolimatta. Milloinka sitten ollaan kriisissä oikein kunnolla?

Maatalouden rakennemuutos viimeisen 20 vuoden aikana on ollut valtava. On tultu 100 000 aktiivitalasta alle 50 000 tilaan. Elantoa maataloudesta saa siis harvemmat viljelijäperheet. Peltolat eivät ole tietenkään puoliintuneet vaan tilakoot ovat kasvaneet. Tavoitteena on ollut suuruuden ekonomian kautta saatava kustannustehokkuus. Kotieläintilojen kohdalla lukumäärän vähentyminen on ollut vielä nopeampaa: esimerkiksi sikatiloista on jäljellä enää 15 % vuoden 1995 tasosta.

Suuruuden ekonomia on merkinnyt sitä, että kotieläintilojen investointien koko on miljoonaluokkaa. Vaikka suuruuden ekonomialla saadaan yksikkökustannuksia alas, niin silti alkutuotannon kannattavuus hintojen alentumisen takia on romahtanut. Romahdus on ollut erityisen suuri sikatiloilla. Sianlihan markkinat ovat globaalit ja kilpailu käydään hinnoilla. Venäjän markkinoiden sulkeuduttua teurastamot ovat Suomessa irtisanoneet osan toimitussopimuksistaan. Lopettamisia on siis odotettavissa.

Maitotuotannossa asiat eivät ole yhtään paremmin. Tuotantohinnat ovat laskeneet vuodessa 19 %. Voi vain ihmetellä, miten tuottaja voi kestää tällaisen ”palkanalennuksen”. Jos tilanteeseen ei saada korjausapua, ei hyvältä näytä. Maitoalan kurjuus ulottuu jalostusketjussa myös Valioon. Meijeri on irtisanonut useita satoja työntekijöitä.

Rehuviljatiloilakaan ei mene hyvin. Yksikköhintojen lasku on jatkunut vuosia ja hinnat ovat jäämässä alhaiselle tasolle useiksi vuosiksi.

Kun tähän lisätään vielä tukien maksatusjärjestelmän muutoksesta johtuva myöhästys tukien maksuun, voi perustellusti sanoa, että maatalous on nyt oikeasti kriisissä. Rahat ovat loppu!

Maaseudun elinvoimaisuus ry on koko toimintansa ajan korostanut pienuuden laatuekonomian avulla tuotettua korkealaatuista erikoiselintarviketuotantoa. Pienessä mitassa perheyrityksissä tuotettu laatu elintarvike voi löytää kuluttajat hinnoilla, jotka takaavat kannattavuuden eivätkä ole kilpailullisesti niin haavoittuvia kuin massatuotteet: maito, sianliha, rehuviljat. Laatu elintarvikkeiden tuottajat voisivat verkottua keskenään ja ravintoloiden kanssa. Luotaisiin laatu klustereita alueellisesti houkuttelemaan turistivieraita. Samoin vientiin tulisi suuntautua luomalla liittoutumisen avulla tuotetäydennyksiä.

Pienuuden laatuekonomia on vasta tulossa eikä siitä ole nykytilanteen pelastajaksi. Kuitenkin se on suunta, jota kohden Suomessa on mentävä. Suuruuden ekonomian edut on jo saavutettu, mutta silti ei pärjätä.
”Tarttis tehdä jotain”

Maaseudun elinvoimaisuus ry

Pekka Lehtonen, toiminnanjohtaja